

Июнь сарин дөнн бдр Аральск тенгс талас Элст балгъснур зу-гар чидмгъа-чадмгъа, идр наста тосхачнр ирцхäv. Тедн дунд збvр оln комсомольцнр йовцхана. Тер—эврä тöрскн Хальмг танггъчин Элст хотл балгъсан босхдж тосхлгъна кöдлмштнй куч-кöлсән öгхяр, элдв-сävхн седкл зуудж ирсн тосхачнриг тоссн байрта хург бол.

Мана гардацирас: танггъчин куцагч комитетин ахлач Утнасунов Дордж, КПСС-н танггъчин комитетин сеглätр Сангаев Эренджен, комсомолн обкомин сеглätр Надбитов Баснъ, КПСС-н балгъсна комитетин сеглätр Манцынов Баснъ ахта улс хургиг гарддж кецхäv.

Эн хург деер ик чинртä тöрмүд хагългдв. Обкомин сеглätр Сангаев Эренджен хургиг секдж келсн нур угдән, ирсн кундтä тосхачнрт КПСС-н обкомин нерн деерäs халун менд келв. Сангаев Эренджен—алдр Ленинä национальн политик нарни герл мет мандлдж, мана Ленинск ЦК-н гардврта Хальмг танггъчан тосхдж бävнäv бидн.

Эн аль-чигн эдл-аху делгрүлх, эрдм-сургулән öргджүлх, эврä серлән коммунистическ сургъмджар агсх, ним ик чинртä, коммунизм тогтагч тöрт орлцдж, киндж кöдлсн кун—йир элдв кишгтä кун тер. Элст балгъсна тосхлгъна кöдлмш, тер ик чинртä коммунизмин тосхлгъна тöрмүдин негн. Тер учрар, мана тöрскн Элст балгъсан тосххар ирсн залус бävсн чидлән нöл уга бävдлин дуту-дундас ал уга балгъсна тосхачнрла дöрдлдж метклдäд, даалгъсн кöдлмш хамгиг дангдл уга куцагч гидж ицджәнävдн—гигäd үгән төсгäv.

Хургин негдгч төр—Хальмг танггъчин тосхлгънд ямр дөнъ-нöкд öгхин туск правительствин шиидврн тускар танггъчин куцагч комитетин ахлач үр Утнасунов Дордж доклад кев. Хургин сүүрд бävсн улс ик онган öгч докладиг сонъсцхав.

—Мана Коммунистическ парть болн Советск правительств хальмг келн улсин зовлнъ-джиргълд икär орлцдж, малахун öсглт, эрдм-сургулин тосхлт болн аль-чигн бävсн бävдлән ясрулх кергтнй дөнъ-нöкд болдж, бävх гермүд, уух-эдлх, умсх-зуух хамгинь цугтнй элвджүлхднй кергтä кесг сай мөнъг, түүнäs ганцхн Элстд 36 сай öгв. Тер öгсн оln сай мөнъгиг сävнär кергт шингäдж, негн куртлнй эдлнй гисн—мана эркн төр.

—Тер учрар, унтл-кевтл уга гилтä, үнн седклән даалгъсн кöдлмштән тävдж, бийән

ярвлл уга шуннж кöдлх кергтä — гидж келäд Утнасунов Дордж докладан чилäv.

Надбитов! Баснъ уг келв. Алдр Ленинä нертä комсомолн член болна гисн ик гилг кундтä нерн. Эн чинртä комсомолец гисн нериг цеврär хадгълдж чикär эдлх кергтä. Мана Ленинск комсомол Советск тöрскнәннй дөнн джилä тууджд тоолдж-томдждж болшго ик чинртä кöдлмш кедж куцагч мөн. Орн-нутган харсгч дävнд болв чигн, дотадин төвкнүн цагин тосхлтин кöдлмшт болв чигн мана Ленинск комсомол, Коммунистическ партин эркн ицгтä нöкднй болдмн. Мана бävдлд дуту-дунд юмн дала бävнä. Түрү-зуду чигн харгъна. Болв, тер цагзуурин юмн. Түүнäs бичä сүрдтн. Сән джиргълтä бävдл эврән гүүдж ирдмн биш. Терүг ноолдад, диилäд авдмн. Диилвр кенä болх? Диилвр кенд дуртав?—гихлä—ганъ халунас äädго, ганьрсн киитнд даргдлго, гартан бärсн кöдлмшән тохнäдж кедг, шамдгъа, гавшун улст диилвр дурта.

КПСС-н балгъсна комитетин сеглätр Манцынов Баснъ, Элст балгъсна тосхлтин кöдлмшин тускар болн тер кöдлмшин куцлтин тускар бослж келв. Манцынов Баснъ—Элст балгъсна тосхлт ясрултха гидж мөнъг мана правительств öгчәнä. Түүнäs талдан Элстин уульнц ясрулх, тагтс ясх, сад-моддинь немдж ургъатха гидж—ганцхн эн кергт гурвн сай арслнй мөнъг правительств манд öгсн бävнä. Ганцхн терүгär авад хäläснä бийнй мана правительств маниг ямр икär киндж дөнънджähнй кенд чигн медгддж бävнä гив.

Докладмуд хамг келгдäд төгссн хöбн, Аральск тенгсин кöвävгäс ирсн тосхачнрин нерн деерäs, Манджиев Константин гидг комсомолец кöвүн босдж келгдсн үгмүдт хärү öгв.

—Ээдж болсн Хальмг танггъчимбдн хärү босхдж öгсн, ленинск национальн политикиг делгрүлгч алдр Коммунистическ партин ЦК-д ик ханлт öргдж бävнävдн. Үзсн сонъссн хамг усн-цаснд одтха. Омнк эврä джиргълән бöдән гаргъдж ясрулхд мана правительств ик дөнъ-нöкд öгч бävдгдж. Танггъчан тогтах тöрт, тавн джилä зурагъан куцагч, киндж малан öсглж, мах, ноос икдүлх эркн ик тöрмүдт үнн седклән öгч кöдлх бидн. Кöдлмш кунд болв гидж хооран цухрдж гарш угавдн. Коммунистическ партин гардврт, комсомолн чледүд, кезачн кесн кöдлмшән чинртägъар куцагч йовхвдн гидж эн иткүлв.